

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Смерницький Д. В.

*доктор юридичних наук, старший дослідник,
заступник директора*

*Державного науково-дослідного інституту
Міністерства внутрішніх справ України
м. Київ, Україна*

Досліджуючи питання нормативно-правового забезпечення експертної діяльності слід зазначити, що на цей час в Україні відсутній нормативно-правовий акт щодо експертної діяльності.

Натомість існують нормативно-правові акти щодо правового регулювання експертної діяльності у певних визначених сферах суспільного життя.

Так одною з провідних суспільних сфер є сфера наукової та науково-технічної діяльності.

Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» [1] визначає правові, організаційні і фінансові основи експертної діяльності в науково-технічній сфері, а також загальні основи і принципи регулювання суспільних відносин у галузі організації та проведення наукової та науково-технічної експертизи з метою забезпечення наукового обґрунтування структури і змісту пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, наукових, науково-технічних, соціально-економічних, екологічних програм і проектів, визначення напрямів науково-технічної діяльності, аналізу та оцінки ефективності використання науково-технічного потенціалу, результатів досліджень.

Наукова і науково-технічна експертиза – це діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня об'єктів експертизи і підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів.

Наукова і науково-технічна експертиза у сфері науково-технічних розробок та дослідно-конструкторських робіт, фундаментальних і прикладних досліджень, у тому числі на стадії їх практичного застосування (впровадження, використання, наслідки використання тощо), проводиться науково-дослідними організаціями та установами, вищими навчальними закладами, іншими організаціями та окремими юридичними і фізичними особами які акредитовані на цей вид діяльності у формі державної, громадської та іншої експертизи.

Об'єкти наукової і науково-технічної експертизи можуть передаватися на попередню, первинну, повторну, додаткову, контрольну наукову і науково-технічну експертизи [1].

Крім того, у сфері науково-технічної діяльності певні види експертиз у формі випробувань можуть проводитися згідно національних стандартів України таких як, наприклад, ДСТУ 3973-2000 «Система розроблення та постановлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні вимоги» [2] та ДСТУ 3974-2000 «Система розроблення та постановлення продукції на виробництво. Правила виконання дослідно-конструкторських робіт. Загальні вимоги» [3].

Наступною сферою суспільного життя де врегульовані відносини щодо експертної діяльності є судова сфера.

Судова експертиза відповідно до Закону України «Про судову експертизу» [4] – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду.

Судово-експертну діяльність здійснюють державні спеціалізовані установи, їх територіальні філії, експертні установи комунальної форми власності, а також судові експерти, які не є працівниками зазначених установ, та інші фахівці (експерти) з відповідних галузей знань [4].

У сфері визначення якості та безпечності промислової продукції до експертної діяльності варто віднести:

добровільну та обов'язкову оцінку відповідності – процес доведення того, що задані вимоги, які стосуються продукції, процесу, послуги, системи, особи чи органу, були виконані;

добровільну сертифікацію – підтвердження відповідності третьою стороною, яке стосується продукції, процесів, послуг, систем або персоналу;

випробування – визначення однієї чи кількох характеристик об'єкта оцінки відповідності з процедурою.

Норми щодо регулювання експертної діяльності наведені у Законі України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [5], Законі України «Про стандартизацію» [6], в інших нормативно-правових актах таких як технічні регламенти та нормативних документах – стандартах (національних стандартах).

У сфері метрологічних досліджень до експертиз варто віднести визначених Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» [7] низку повірок, калібрування, повторну перевірку, вимірювання та оцінку відповідності.

Ми розглянули лише деякі певні суспільні сфери в яких нормативно врегульована експертна діяльність. Є і інші сфери суспільного життя в

яких певним чином врегульовані відносини щодо проведення експертизи на відповідність вимогам екологічної безпеки, економічної доцільності, стосовно прогнозування соціально-економічних і екологічних наслідків реалізації чи діяльності об'єкта експертизи, порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності тощо.

До нормативно-правових актів, які регулюють експертну діяльність в певних сферах суспільного життя ми віднесли: Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» [1]; Закон України «Про судову експертизу» [4]; Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [5]; Закон України «Про стандартизацію» [6]; Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» [7]; технічні регламенти; національні стандарти ДСТУ 3973-2000 «Система розроблення та постановлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні вимоги» [2] та ДСТУ 3974-2000 «Система розроблення та постановлення продукції на виробництво. Правила виконання дослідно-конструкторських робіт. Загальні вимоги» [3] інші нормативні документи (стандарти). Крім того, норми щодо експертної діяльності в різних сферах суспільного життя розрізнено наведені у низці інших нормативно-правових та нормативних документах, які регулюють окремі суспільні відносини.

Підводячи певний підсумок розгляду питання нормативно-правового забезпечення експертної діяльності, ми цілком поділяємо думку таких науковців як О. Олійника, В. Галуцька та О. Єшук щодо невизначеності терміну «експертна діяльність» [8, с. 23], а також С. М. Корнійко [9, с. 15], який пропонує розробити та прийняти Закон України «Про державну експертизу».

Також, оскільки Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» визначає основні завданнями експертизи, загальні вимоги до проведення експертизи, їх учасників в тому числі експертів, а також перелік правопорушень у сфері експертної діяльності та відповідальність за їх скоєння то, на наше переконання, він може стати базовим для розробки нормативно-правового акту щодо експертної діяльності в цілому.

Література:

1. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 10 лютого 1995 року № 51/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1995, № 9, ст. 56.

2. Система розроблення та постановлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні вимоги : Національний стандарт України ДСТУ 3973-2000. ДЕРЖСТАНДАРТ України. 2001.

3. Система розроблення та постановлення продукції на виробництво. Правила виконання дослідно-конструкторських робіт. Загальні вимоги : Національний стандарт України ДСТУ 3974-2000. ДЕРЖСТАНДАРТ України. 2001.

4. Про судову експертизу : Закон України від 25 лютого 1994 року № 4038-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1994, № 28, ст. 232.

5. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15 січня 2015 року № 124-VIII. *Відомості Верховної Ради* (ВВР), 2015, № 14, ст. 96.

6. Про стандартизацію : Закон України від 5 червня 2014 року № 1315-VII. *Відомості Верховної Ради* (ВВР), 2014, № 31, ст. 1058.

7. Про метрологію та метрологічну діяльність : Закон України 5 червня 2014 року № 1314-VII. *Відомості Верховної Ради* (ВВР), 2014, № 30, ст. 1008.

8. Олійник О.О., Галунько В.В., Єщук О.М. Адміністративно-правове регулювання судово-експертної діяльності. Херсон : Грінь Д.С., 2015. 224 с.

9. Корнійко С.М. Адміністративно-правове регулювання експертної діяльності у сфері комп'ютерних технологій в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. : 12.00.07. К., 2021. 20 с.

ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ, ЩО НАДАЮТЬСЯ У СФЕРІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Чепіжко А. А.

*ад'юнкта кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Адміністративні реформи в Україні на теперішній час є одним з пріоритетних та широких напрямів щодо удосконалення надання адміністративних послуг громадянам України у сфері ліцензування об'єктів дозвільної системи. Якщо вивчаючи та застосовуючи запозиченні практики західних країн щодо публічного урядування несе виконання державою міжнародних правових норм та приведення чинного законодавства до стандартів Європейського Союзу та саме головне, що